

Vurdering av NINA-rapport 1908 – Undersøkelse av naturverdier i området Skjønhaug ved Bergerskogen på Nesodden i forbindelse med detaljregulering til boliger

NINA har på oppdrag for Perlen Eiendom AS vurdert naturverdiene i skogområdet Skjønhaug ved Bergerskogen, nordøst på Nesodden, i forbindelse med detaljreguleringsprosess for boliger. I tillegg er det gitt en vurdering av konsekvenser for naturverdier dersom det senere skjer en utbygging av naboeiendom i vest, Ekely, som tilhører Nesodden kommune.

[Undersøkelse av naturverdier i området Skjønhaug ved Bergerskogen på Nesodden \(region Akershus\) i forbindelse med detaljregulering til boliger \(nina.no\)](#)

Rapporten støtter langt på vei det Norsk Ornitologisk Forening (NOF) tidligere har påpekt:

- Det meste av kommunens eiendom Ekely er for første gang avgrenset som en verdifull naturtypelokalitet.
- Sørvestligste hjørne av Skjønhaug-eiendommen er avgrenset som del av samme verdifulle naturtypelokalitet som nevnt over.
- NINA argumenterer for at det er behov for vegetasjonsskjerm og buffersone mot det avgrensede verdifulle skogmiljøet, for å forebygge fremtidig utsiktshogst, ønske om merkverdssol, dumping av hageavfall og andre negative kanteffekter.
- NINA skriver at det stedvis er så god bonitet i gammelskogen på Skjønhaug at skogen i løpet av få tiår vil kunne få sammen utvikling som tilgrensende arealer på kommunens eiendom Ekely dersom skogbruksaktiviteten opphører, inkludert etablering av flere rødlistede gammelskogsarter.
- NINA gir i realiteten faglig støtte og ekstra begrunnelse for verneforslaget som NOF har fremmet for hele Bergerskogen. Betydelige deler av Skjønhaug er å betrakte som en restaureringsbiotop, som vil være naturlig å inkludere i skogområdet. Dette er å anse som passiv restaurering, som nettopp bør prioriteres i det tiåret for naturrestaurering som vi nå er inne i.
- Dagens praksis med frivillig vern er ikke til hinder for at en naturvernorganisasjon kan fremme et verneforslag, slik NOF har gjort i dette tilfellet. Det finnes i nyere tid flere eksempler der forvaltningsmyndigheten har behandlet initiativer om skogvern som opprinnelig har kommet fra frivillige organisasjoner, og der grunneier har akseptert tilbud om vern.

Rapporten inneholder samtidig noen faglig tvilsomme vurderinger, samt enkelte faktafeil, som det er viktig at man er klar over før det tas noen beslutning i saken:

- **Feil avgrensning av naturtypelokalitet på Skjønhaug.** Avgrensningen av den verdifulle naturtypelokaliteten i vest er for en stor del skjematisk trukket langs eiendomsgrensen til Ekely, mens skogen har identisk utseende og kvaliteter (inkl. mange døde stammer) ca. 10 meter inn på Skjønhaug-eiendommen. På ett læger som delvis ligger på Skjønhaug-eiendommen her er det gjort funn av den nær truede vedlevende soppen rugleskinn, *Metulodontia nivea* (belagt funn av Siri Khalsa). Avgrensningen av den verdifulle naturtypelokaliteten skulle således vært trukket minst 10 meter inn på Skjønhaug-eiendommen langs mesteparten av strekningen mot kommunens eiendom Ekely. Vi antar at denne avgrensningsfeilen skyldes unøyaktighet i NINA sin rapport.
- **NINA foreslår å ofre naturtypelokalitet på Skjønhaug.** NINA argumenterer for at det er et alternativ å ofre den delen av naturtypelokaliteten som ligger på Skjønhaug-eiendommen, samtidig som de andre steder i rapporten argumenterer sterkt for at de delene av naturtypelokaliteten som ligger på kommunens eiendom må bevares. Dette er ikke faglig begrunnet og setter spørsmålstegn ved rapportens nøytralitet. Det argumenteres heller ikke mot at reguleringsforslaget for Skjønhaug legger opp til en vei langs kanten av og delvis innenfor den verdifulle naturtypelokalitet, helt frem til kommunens eiendomsgrense.
- **Feilaktig avgivelse av mengde naturkvaliteter på Skjønhaug.** Det kan dokumenteres at det forekommer langt flere store læger på Skjønhaug-eiendommen enn angitt i NINA-rapporten, samt et betydelig antall stående døde trær som vil falle i nær fremtid. De stående døde trærne utgjør en naturkvalitet i seg selv i dag, men verdien vil øke når de faller.
- **Utilstrekkelig buffersone på Skjønhaug.** NINA foreslår en buffersone på bare 5 meter inntil avgrenset verdifull naturtypelokalitet. Det er mildt sagt overoptimistisk å tro at en buffersone på 5 meter er tilstrekkelig for hindre negativ påvirkning på avgrenset verdifull naturtypelokalitet. Det er som ett minimum behov for en buffersone på en trelengde (minst 20 meter), siden det vil kunne settes frem krav om fjerning av trær som står i fare for å falle inn i et boligområde. I dette tilfellet vil det være behov for ekstra bred buffersone, siden den tette granskogen står vest for boligområdet og er høyere i terrenget enn boligområdet. Skogen vil derfor innebære omfattende skygge om kvelden. 20 meter buffersone er sannsynligvis ikke nok for å forebygge fremtidig hogst av inntilliggende verdifull skog.
- **Bagatellisering av konsekvenser og rosemaling av muligheter.** NINA gir inntrykk av at indirekte skader på den verdifulle naturtypen forholdsvis enkelt kan forebygges. Det er neppe realistisk å påstå at en utbygging på nesten 100 boligheter ikke vil innebære nevneverdig indirekte negativ påvirkning på den verdifulle skogen inntil. Dette i form av slitasje, økt bruk, behov for felling av trær for å ivareta sikkerhet mm.. Når den korteste veien mellom boligområdet og Berger skole vil gå gjennom skogen, må vi forvente skadelig slitasje og bruk og hogst av trær, slik som det har skjedd i Skoglefallskogen (mellom Blåbærstien og Tangen senter). NINA rosemaler hvordan man greier å ta hensyn til naturverdier ved utbygging og tilrettelegging i Oslo. I

realiteten er de hensyn som nevnes viktige kompensierende tiltak, men som kun i noen grad motvirker de skadene som oppstår som følge utbygging og omfattende bruk.

- **Overvurdering av kommunens muligheter for å forebygge skader.** Å foreslå redusert utbygging inntil naturområdet, ville kunnet redusere skadelig press på naturområdet og tatt problemet ved roten. I stedet peker NINA på at kommunen må følge med og ved behov gjennomføre tiltak for å redusere ev. fremtidige skadevirkninger på Bergerskogen. Kommunen har en viss oppgave her, men den er svært utfordrende å ivareta og i praksis lite gjennomførbart. Oppgaven vil også bli stadig vanskeligere i ivareta ettersom utbyggingsområder presser seg på. I Oslos byggesone er påvirkning fra boligområdene en av de store truslene mot biologisk mangfold i grøntområdene. Det hjelper lite å påpeke at en del tiltak som gjennomføres er ulovlige, så lenge kommunen ikke har kapasitet til å følge de opp og politiet henlegger de sakene de får.
- **Feilsitering av NOF i forhold til fristilling av eik.** NOF er feilsitert av NINA i forhold til behov for felling av grantrær for fristilling av eiker. Vi mener at det i praksis i dette tilfellet er behov for felling av svært få grantrær i LNF-området av hensyn til eikene. Vi reagerer på at tiltakshaver misbruker eikene som begrunnelse for hogst av granskog, og at NINA tilsynelatende støtter dette. Vi mener følgende tekst i planbeskrivelsen viser dette: «de fleste av eiketrærne gjøres mer fremtredende ved at granskog fjernes og eikene gis mulighet til å utvikle seg i et mer lysåpent miljø».

Flere negative indirekte konsekvenser er ikke nevnt. Flere andre sannsynlige negative skader på skogen som NOF har nevnt, er ikke diskutert av NINA. Dette omfatter ulovlig privatisering, bygging av lekehytter, gapahuker og lignende. Det vil være, økt fare for at mange trær blåser ned når man åpner opp terrenget. Videre at boligområdet inneholder økologiske feller for dyrelivet: Kunstige lys som tiltrekker insekter, vinduer som fugler kolliderer med, veier og sluk som er feller for amfibier mm..

En del naturhensyn og kompensierende tiltak som NINA støtter i sin rapport er ikke så godt ivaretatt i reguleringsforslaget som det gis inntrykk av. Vi lurer derfor på i hvilken grad NINA faktisk har satt seg inn i reguleringsaken.

Vanskelig i praksis å ivareta eikene i foreslått boligområde.

Det er bra at det fremgår av forslag til reguleringsbestemmelser at eikenes rotsone skal beskyttes, med en sikringssone som ikke skal være mindre enn trærnes dryppssone. Plantegningene viser imidlertid konstruksjoner som er så nær markerte eiker at det trolig vil være svært vanskelig i praksis å sikre trærnes rotsoner. Vi er derfor redd for at denne reguleringsbestemmelsen ikke blir tatt hensyn til eller at det blir søkt om dispensasjoner. På den måten er det fare for at eikene på sikt vil bli skadelidende og få forkortet sitt liv.

Det er lagt opp til omfattende hogst i LNF-området.

NINA argumenterer for at det bør kunne finnes løsninger for å begrense felling av trær i LNF-området. Men planbeskrivelsen, notatene som følger med planbeskrivelsen og planbestemmelsene forteller noe annet. Her er to sitater fra oppdragsgiver (notat om dam)

som illustrerer noe av dette: «En amfibiedam trenger varme og må utføres slik at amfibiene får gode livsvilkår. Dette betyr at det må skje en uttynning av skogen ved dammen.» «Rundt den nye dammen bør trær (bortsett fra store eiker) og busker holdes nede i et belte rundt dammen for å slippe til sol for besøkende som kan gå rundt dammen og oppleve livet i den.» Omtalen av skjøtsel i planbeskrivelsen sier at det også skal hogges granskog av hensyn til eikene: «de fleste av eiketrærne gjøres mer fremtredende ved at granskog fjernes og eikene gis mulighet til å utvikle seg i et mer lysåpent miljø.» Det er imidlertid i realiteten behov for fjerning av ytterst få grantrær av hensyn til eikene i LNF-området. Planbestemmelsen sier følgende som også kan medføre omfattende inngrep i LNF-området: «Mellom LNF-området og boligområdet skal det foretas terrengetilpasning som gir en jevn, naturlig overgang mellom disse områdene og som gjør LNF-områdene lett tilgjengelige.» I tillegg kommer behov for felling av trær i forbindelse med turveier, stier og andre tiltak (inkl. trær som kan utgjøre sikkerhetsrisiko) og ønsker som generelt fremkommer for å gjøre det enda mer lysåpent. De få trærne som etter dette står igjen i LNF-området vil være svært utsatt for å blåse ned. Etter gjennomførte tiltak og tilrettelegging vil sannsynligvis skogen i LNF-området være totalt endret og ikke i nærheten ha de kvalitetene for vilt (annet enn amfibier) som området har i dag.

Etablering av ny dam bør absolutt ikke legitimere nye skadelige naturinngrep.

NINA støtter forslaget om anleggelse av ny dam som et kompensierende tiltak. Det er imidlertid ikke gitt at anleggelse av dam samlet sett er positivt for biologisk mangfold. Det er nemlig samtidig foreslått at skogen rundt dammen tynnes ut «for å slippe til sol for besøkende som kan gå rundt dammen og oppleve livet i den» (jf. avsnittet over). Dette vil trolig gjøre at skogen i betydelige deler av foreslått LNF-området totalt endrer karakter, fra å være en gammelskog som i løpet av få tiår kan bli naturskog, til å bli en åpen parkskog med reduserte kvalitetene for annet dyreliv enn det som er tilknyttet dammen. Vi er derfor tvilende til om dette er et egnet sted for anleggelse av ny dam. Dersom det skal anlegges ny dam bør det forutsettes at hogst av store trær begrenses til det som er nødvendig for anleggelse av dammen og fjerning av ev. trær som henger over dammen, samt fjerning av de få trærne som konkurrerer med de store eikene.

Foreslått plantevalg i boligområdet utgjør en risikofaktor for biologiske mangfold.

NINA skriver at planleggingen i forhold til plantevalg i boligområdet synes å være økologisk bevisst, med detaljplaner for blomsterenger og bruk av frø fra ville norske planter. U-REIST har imidlertid i sitt notat også foreslått å plante mange fremmede stauder. Minst 9 av de foreslåtte artene er vurdert å ha lav økologisk risiko av Artsdatabanken, mens mange er ikke vurdert av Artsdatabanken i det hele tatt og innebærer således en ukjent økologisk risiko. Det fremgår av Artsdatabankens omtaler at enkelte av artene med lav økologisk risiko kan vise seg å innebære en reell trussel mot biologisk mangfold på sikt, men at det er store usikkerheter. I tillegg er det foreslått bruk av matgressløk som Artsdatabanken skriver følgende om: «Dersom matgraslauk hadde blitt risikovurdert, ville den havne i kategorien svært høgt risiko (samme som ved vurderingen i 2012) på grunn av stort invasjonspotensial og hybridiseringsfare.» Det er derfor samlet sett tvilsomt å hevde at foreslått beplantning vil være positivt for biologisk mangfold, med mindre det gjøres vesentlige endringer i plantevalg.